

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De ara ignori dei. ca. xcij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Actuum apostolorum

laute et lotus est

Quomodo a magistratibus sunt dimissi.

Ca. LXXXIX

Unqz perdu

domū suam, appositus eis mensa et letatus est cū omni domo sua credens in deū. Et cū dies factus esset miserunt magistratus nūcios ad custodes carceris dicentes. Dimittite homines illos tanq̄ despectos. Dimittēbant autē illos ne plures crederent, quā tā innotuerat eis miraculū. Et nūc clauit custos carceris verba hec paulo. Viserunt magistratus vt dimittamini. Nūc igitur exiētes ite in pace. Ad quē paulus Viserunt nos in carcerē flagellatos publice, licet indēmnatos homines romanos, id ē, romano imperio subiectionē censurā p̄fessos, et libertate romana donatos, et nūc occulte nos eiciūt. Nō sic,

vt sicut in eos publica fuit manuū inspectio, ita et publica fiat eiectio.

Ut sicut in eos publicā fuit manuū inspectio, ita et publica fiat eiectio. Et veniētes eduxerunt eos, et rogabāt vt egredere de urbe. Et exeuntes transferunt p̄ liddā et viis fratibz consolati sunt eos, et inde p̄fecti venerunt thessalonica vbi erat synagoga iudeoz. Paulus autē vt consueverat introiit synagogam, et p̄ tria sabbata disseruit eis de scripturis: predicās christū mortuū et resurrexisse. Et crediderūt aliqui ex eis, et ad iuncti sunt paulo et silē et mulieres nō pauce et de proselitā et gētibz multitudo magna. Zelātes autē iudei et assumētes quosdam malos de vulgo concitauerunt ciuitates aduersus eos.

Quinidā iudeoz iason accusatus est.

Ca. XC.

Veniētes in

domū iasonis apud quē hospitiati fuerāt, querebāt eos p̄ducere in populū, et nō inueniētes eis putantes eos a iasone fuisse occultatos, traxerūt iasonē et quosdam fratres ad principes ciuitatis dicentes. Isti sunt qui vrbem concitant quos suscepit iason et ipsi suscipientes eos faciūt cōtra de-

creta cesaris, regem alteruz dicētes esse q̄ cesares, et concitauerūt principes aduersus eos. Et accepta satisfatione a iasone et ceteris dimisit eos. Forte iason et alij frēs negauerūt se suscepisse eos, et si cōfessi sunt satisfecerūt, p̄ noctē dimiserūt paulū et silā in beroen. Et introierūt in synagogā iudeoz, et p̄dicauerūt ibi et multi de beroen sibi crediderūt et multos licet honeste nō pauce.

Quid paulus athenis fecerit.

Capl'm. XCI

Audierunt iu

dei q̄ erāt thessalonice, q̄ a paulo p̄dicaret verbū dei in beroe et venerunt illuc concitantes multitudinē. Et statim dimiserunt paulū fratres vt iret vsqz ad mare, quia magis p̄sequēbantur eum iudei, eo q̄ esset durus verbi. Silas autē et timotheus remanserunt ibi. Qui autē deducebāt paulū perduxerunt eū vsqz ad athenas, et vbi dēs ciuitatē idolatrie deditā: cito remisit ad timotheū et silam vt venirent ad eum, et venerunt. Et disputabant cū paulo epicurei, qui ponebāt felicitatem hominis in sola corporis voluptate, et stoici qui in sola animi virtute. Et inter se dissentientes, in impugnatōe apostoli vnanimīter consentiebant dicentes. Quid vult seminuērbis iste dicere. Vere paulus seminator verborū erat sed messor morū, de huiusmodi messione expectans vberē fructum. Alij autē dicebant. Nouorū demoniorum videt annunciator esse. Et apprehensum duxerunt ad artopagū, id est ad vicū martis in quo se3 erat templū martis, qz athenenses singulos vicos denominauerūt a dijs q̄s colebant, vt vicū in quo colebat mars vocabant artopagū, quia artoth dicitur mars. Vbi cum in quo colebāt pan, vocabant panopagus, et ita a singulis dijs singulos vicos denominabāt. Erat autē vicus excellentior artopagus, qz ibi erat curia magistratū, et seholē liberalium artium.

De ara ignoti dei.

Capl'm. XCII.

Cū esset pau

lus in p̄sentia philo sophoz dicebāt, Nona quedā infers aurbus nostris. Possū scire que est hec noua doctrina, q̄ d. posses rationē reddere sup his

que dicit Stas ergo paulus i medio arto
pagi ait Viri athenienses per omnia iudico
vos supstitiosos. Prateres enim vidi sumu
lacia vestra. Inter cetera aut inuent arā cu
tus supscriptio erat hec. ignoto deo, vl' igno
ti dei. Ac si dicat. Hec ara dedicata est igno
to deo. Singulis em aris supponebat titu
lus, indicans cui essent dedicate. Dunc inqt
deum ignoti cui hanc aram cosecrauit ego
annūcio vobis Hic est deus qui fecit mun
dū et oia q̄ in eo sūt, in q̄ viuim⁹ mouemur z
sum⁹. Quō aut hec ara illi deo ignoto p̄seca
ta est, historia actuū aploz nō p̄sequit, ideo
nostrū est hoc supplere, scz dicere.

¶ Philosophi athenienses dixerūt
deum nature pati.

Caplm. XCIII.

De enim domi

o nice passiois philosophi qui
athenis erāt vidētes tenebras
factas sup vniuersaz supficie tre, nō potue
rūt causam eaz inuenire i naturalibz causis.
Tandē ad hoc induci sunt vt dicerent quia
deus nature patiebat. Et dixerūt atheniēses
Constituam⁹ aram illi deo, z dedicata ē ara
et supposit⁹ est titul⁹ Ignoro deo. Et cū vel
let offerre holocausta z victimas illi dō igno
to, dixerūt philosophi. Bonoz nostroz nō
eget, sed facietis genus ierones ante arā et
et supplicabitis ei, quia nō querit oblationē
pecoz, sed deuotionē animoz. Hunc deum
ignotū annūciavit eis paulus, asserens euz
mortuū fuisse, resurrexisse et ascēdisse in celū
in fine orbem iudicaturū. Et cū predicaret re
surrectionē mortuoz, quidā irridebant. Qui
dam autē nec respuebat nec recipiebāt dice
tes. Audiem⁹ te de hoc iterū. Et eruit pau
lus de medio eoz, et quidā adherētes ei cre
diderūt. Inter quos fuit dionys⁹ artopagis
ta, que postea ordinauit apls episcopus co
rinthioz. Cuius p̄uersionis modū quia p̄e
termittit historia actuū apostolorum nostrū
est supplere.

De Dionysio artopagita,

Caplm. XCIII.

De Dionysius

magister erat i artopago, z quāuis
ad exhortationē pauli d̄ facili credi
derit, tamen nō nisi post longā disceptatōez

pauli p̄fessus est se credere. Sz post multaz
disceptationē, dū adhuc cū paulo discepta
ret, forte transijt cecus per viam corā eis. Et
statim ait dionysius paulo St dixeris huic
ceco in noie dei tui vide, et viderit, ego stari
credā. Sed ne yraris verbis magicis, qz for
te nosti vba que habeāt hmoi efficaciaz ego
p̄scribā tibi formā vbi boz, hac inquit for
ma verboz dices et. In nomine iesu ch̄risti
nati de p̄gine crucifixi, mortui, qui resurre
xit et ascendit in celū vide. Et vt omis colle
ret suspicio p̄cepit paul⁹ dionysio vt ipe eaz
dem verba p̄ferret. Et in ea forma verboz
dixit dionys⁹ ceco vt videret, et statim vidit
et dionysius cosefessus est se credere. Et cū p̄di
casset paulus athenis et multos p̄uertisset ve
nit corinthū, et ibi inuenit quendā iudeū no
mine aquilā cū vxore eius priscilla, quos se
pe p̄memorat apls, vbi salutat amicos suos.
Isti nup venerunt de italia iudeis omnibz
ex edicto claudij impatoris de regno et p̄
re compulsis, eo qz vxorē eius agrippinā p̄
nimia familiaritate quā habebat cū eis ado
traxerāt ad ritus suos vt iam iudei, arer. Et
hospitatus est paulus apud aquilā z priscil
lam, eo qz eandē artem exercebant quaz i ipe
cōsueuerat exercere, de p̄prio labore manūz
sibi victū adquirens, scz artem scenofactoriaz.
Facebāt em tentoria siue papilliones q̄ ne
cessaria erant indigētis terre p̄pter immoder
tum calorem vel cōmeantibz. Et dicat ars
scenofactoria a scenos quod interpretat⁹ sym
bra, vel fm alios a scer: os qd̄ interpretat⁹ iur
nis. Erant em funicularij, Et cum venisset
filas z timotheus de macedonia vbi dimise
rat eos, predicabat paulus instanter verbū
euāgelij coadiuuantibz illis. Et v̄lispēden
tibus iudeis predicationē iuxta qd̄ p̄cepit
rat dominus excussit puluere de pedibz in te
stimonij dicens illis. Mundus sum a iuri
guine vestro, qz quantū in me fuit volui vos
reuocare ab impietate vestra. Sed qz p̄p̄ti
naces estis transeo ad gētes. Et migrās ipe
de transijt ad domū cuiusdā gentilis nomie
tici, cui⁹ dom⁹ erat coniuncta synagoga. P̄e
est intelligendum h̄ de Tito, cui apostolus
epl̄as scripsit qui eius fuit discipulus, quem
etiam cretensem ep̄m ordinauit. Et p̄uersionis
ē crispus archisynagogus cū vniuersa fami
lia sua, ille scz de quo apostolus ait scribens
ad corinthios, Gratias ago deo meo, qz ne